

CAP27-työpaja 5.3.2019

Maatalousluonnon monimuotoisuuden edistäminen

Seuraavassa on tiivistelmä Maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämisen CAP-työpajassa esille nousseista näkökulmista ja ideoista. Työpajan järjesti maa- ja metsätalousministeriö liittyen EU:n yhteisen maatalouspolitiikan rahoituskauden 2021-2027 valmisteluun. Työpajassa syvennyttiin maatalousluonnon monimuotoisuutta* edistävien toimenpiteiden mahdollisuuksiin sekä pohdittiin tavoitteenasettelua tulevalle rahoituskaudelle. Nykyisen järjestelmän hyvien ja huonojen puolien tarkastelussa hyödynnettiin Jyväskylässä Uusimman ympäristötiedon vaihtopäivillä keväällä 2019 pidetyn vastaavan työpajan antia.

Ministeriön ”Ilmianna asiantuntija” -kyselyssä työpajaa kohtaan osoitti kiinnostusta yli 80 henkilöä (viljelijöitä, virkamiehiä ELY-keskuksista, virastoista ja kunnista, tutkijoita eri tutkimuslaitoksista, tuottaja-, neuvonta- ja ympäristöjärjestöjen edustajia sekä yritysten edustajia). Näiden joukosta ministeriö kutsui työpajaan mahdollisimman monipuolisen eri tahoja edustavan ja eri puolilta Suomea olevan noin 40 henkilön osallistujan joukon. Työpajan osallistujat olivat aktiivisia, asiaan perehtyneitä ja motivoituneita vaikuttamaan tulevaan tukijärjestelmään. Palautteen perusteella työpajatyöskentely koettiin toimivaksi keinoksi työstää laajaa asiakokonaisuutta ja valmistelijat saivat monipuolista evästystä valmisteluun.

* Maatalousluonnon monimuotoisuuden edistäminen on osa EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa. Sen avulla toteutetaan YK:n yleissopimuksen mukaista tavoitetta pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen. Tavoitetta edistetään Suomessa luonto- ja lintudirektiivien kansallisen toimeenpanon sekä kansallisen biodiversiteettistrategian ja sen toimeenpano-ohjelman kautta. Toimeenpano-ohjelmassa on useita kirjauksia Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämisestä.

ONKO MAATALOUSPOLITIIKALLA EDELITYKSIÄ LUONNON MONIMUOTOISUUDEN EDISTÄJÄKSI?

Työpajan aluksi osallistujia pyydettiin arvioimaan, kuinka hyvät edellytykset EU:n yhteisellä maatalouspolitiikalla on edistää maatalousluonnon monimuotoisuutta. Edellytyksiä pidettiin pääasiassa hyvinä. Maatalouspolitiikan keinoin voidaan sekä ohjata että kannustaa maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämiseen, mutta hallinnon vaatimukset myös kahlitsevat toimijoiden luovuutta. Jo nykyisillä välineillä on saatu aikaan paljon hyviä tuloksia monimuotoisuuden hyväksi etenkin perinnebiotoopeilla. Toimenpiteiltä vaaditaan kuitenkin jatkuvuutta ja pitkäjänteisyyttä. Työpajassa todettiin, että monimuotoisuustoimenpiteet ja monivaikutteiset toimenpiteet saisivat olla aiempaa enemmän esillä rahoitetuissa toimenpiteissä kuten ympäristökorvauksissa, hankkeissa ja investoinneissa. Nykyisessä järjestelmässä painotus on muissa teemoissa kuin monimuotoisuudessa. Toisaalta monimuotoisuusnäkökulman tulisi olla laajemmin yhteiskunnallinen, jolloin monimuotoisuus tulisi huomioon otetuksi myös esim. kaavoituksessa. Maatalouspolitiikan keinoissa ei myöskään huomioida kaikkia monimuotoisuuden osa-alueita, kuten esimerkiksi vesiluonnon tai maaperän monimuotoisuutta.

Rahoituksen määrällä ja jatkuvuudella on suuri merkitys siihen, mitä toimenpiteitä tiloilla tehdään. Maatalouden kannattavuuskriisit saavat tilat etsimään lisätuloja myös maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämisestä. Voi syntyä tiloja, joiden pääasiallinen työ on luonnonhoito. Toisaalta

kannattavuuden heikkeneminen voi vaikeuttaa pakollisten tai muiden ilman tukia tehtävien toimenpiteiden toteuttamista tiloilla. Yleisesti toivottiin, että Suomi hyödyntää uuden toimeenpanomallin antamat mahdollisuudet.

Toimenpiteitä voidaan yhä kehittää toimivimmiksi, kohdennetummiksi ja yksinkertaisemmiksi. Yksityiskohtaisesti määritellyt ja tarkasti kohdennetut toimenpiteet varmistavat toimenpiteiden vaikuttavuutta, mutta johtavat usein haasteisiin ja resurssitarpeen kasvuun toimeenpanossa ja valvonnassa. Toimenpiteiden laadun arvioimiseksi tarvittaisiin monimuotoisuuden tilaa ja muutosta ilmentäviä, toimivia indikaattoreita.

NYKYJÄRJESTELMÄN HYVIÄ PUOLIA

Tukijärjestelmissä on useita luonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä, joiden toimilla viljelijät ja muut tuensaajat huolehtia maatalousluonnon monimuotoisuudesta ja saada työlleen rahallista korvausta. Tukijärjestelmien myötä luonnonhoito voi olla tiloille merkittäväkin tulonlähde ja se edistää myös muita maaseudun elinkeinoja, kuten matkailua.

CAP:in toimenpiteet ovat merkittävin rahoitusmuoto Suomen uhanalaisten maatalousluonnon luontotyyppien ja niiden uhanalaistuneen lajiston hoitoon, säilyttämiseen ja ennallistamiseen. Merkittävimmät toimenpiteet ovat ympäristökorvausten ympäristösopimus maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman edistämistä ja ei-tuotannollisten investointien perinnebiotooppien alkuraivaus ja aitaaminen.

Asenteet maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämiseen ovat parantuneet. Viljelijät ja muut tuensaajat ovat yhä kiinnostuneempia hoitamaan perinnebiotooppeja, luonnonlaitumia, kosteikkoja ja erilaisia nurmia- ja niittyjä. Luonnonmukaisen tuotannon pinta-ala on kasvanut voimakkaasti.

Toimeenpanossa viranomaisten ja toimijoiden yhteistyö on yhä parempaa. Nykyiselle kaudelle käyttöön otetut kiinteät korvaustasot ja perinnebiotooppien arvokkaimpien kohteiden korkeampi korvaustaso saavat kiitosta.

Perinnebiotooppien uudelleeninventoinnin käynnistyminen helpottaa toimenpiteiden markkinointia tuensaajille ja auttaa ELY-keskusten sopimuskäsittelijöitä kohteiden soveltuvuuden arvioinnissa.

NYKYJÄRJESTELMÄN HUONOJA PUOLIA

Rahoituksen rajallisuus ja varojen käyttäminen täysimääräisesti ennen rahoituskauden päättymistä heikentää järjestelmän toimivuutta. Hakijat eivät voi luottaa siihen, että toimenpiteet olisivat haettavissa rahoituskauden loppuun.

Sopimusten alkaminen aina uudelleen viiden vuoden jälkeen aiheuttaa ruuhkaa kauden alussa ELY-keskuksissa, minkä takia sopimuskäsittelijä ei välttämättä ehdi vierailemaan jokaisella haetulla kohteella ennen sopimuksen tekoa. Tuen hakijan taas on vaikea saada neuvoojaa sopimussuunnitelman laatimiseen, kun samana vuonna uusitaan suurin osa sopimuksista.

Yksittäisten toimenpiteiden ehtoja tulee edelleen kehittää ja hoidon laatua parantaa. Toimenpiteet koetaan osin työläiksi ja säännöt vaikeiksi tulkita. Toimijat tarvitsevat lisää tietotaitoa ja vertaistukea. Tulisi varmistaa, että tilat saavat neuvontaa kohteen hoidon toteuttamisesta ja palautetta tehdyn hoitotyön onnistumisesta muutoin kuin valvonnan kautta. Lisäksi tulisi hoidon laadun osalta varmistaa, että tuensaaja ei ota

hoitaakseen suurempaa alaa kuin minkä eläinmäärä ja henkilöresurssit mahdollistavat. Suurpetojen yleistyminen vaikeuttaa laidunnuksen järjestämistä.

Hoitoa tarvitsevien kohteiden saaminen hoidon piiriin, toimijoiden ja kohteiden kohtaaminen on haasteellista. Laidunnusta vaativille kohteille ei aina löydy eläintenpitäjää. Luonnonhoitopeltonurmet ja monimuotoisuuspellot eivät aina tule sijoitetuksi sellaisille lohkoille, jossa niillä voisi olla parhaimmat edellytykset maalajin ja sijainnin perusteella luonnon monimuotoisuuden edistämiseen.

Asenteet eivät kaikin puolin ole maatalousluonnon monimuotoisuudelle suotuisat, vaikka ne ovat pitkällä aikavälillä tulleet myönteisemmiksi. Osaa toimijoista häiritsee peltomaan käyttäminen muuhun kuin ruuan tuotantoon ja mahdollinen rikkakasvien leviäminen.

TAVOITTEITA TULEVALLE KAUELLE

Maatalousluonnon monimuotoisuus tulee huomioida aiempaa selvemmin yhteisessä maatalouspolitiikassa Suomessa. Hoidettavan pinta-alan tulisi kasvaa ja kohdentua vaikuttavasti. Tietoa tarvitaan lisää maatalousluonnon toimivasta hoidosta ja hoidosta hyötyvistä kohteista. Perinnebiotooppi-inventoinnin uusiminen koko maassa on tärkeä, jotta saadaan selville, missä ja millaisia kohteita on olemassa ja mikä niiden hoitotilanne on. Asennekasvatusta tulisi saada kouluihin ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen ja edistäminen tulisi tulla esille osana maatalousoppilaitosten koulutusta.

Tuettavien kohteiden valintamenettelyt ovat merkittäviä, jotta hoidettaviksi saadaan sellaisia kohteita, jotka hyötyvät hoidosta. Kohteiden ja hoitajien kohtaamiseen tulisi panostaa erityisesti. Tähän tarvittaisiin alueellista koordinaatiota esimerkiksi hankkeen muodossa tai ELY-keskuksista.

Rahoitus tulee varmistaa koko rahoituskaudelle, jotta tilat voivat saada lisäarvoa luonnonhoidosta. Tukien ehdot tulee muotoilla selkeiksi toimeenpanna ja toteuttaa. Hoidon laatua tulee parantaa. Hyvistä asioista nykyjärjestelmässä tulee pitää kiinni, etenkin perinnebiotooppien ja kosteikkojen tukijärjestelmistä. Natura-alueet tulisi suunnitella ja hoitaa kokonaisuuksina. Hoitosopimusten ehdotettiin alkavan vasta syksyllä, jotta suunnittelutyö voitaisiin hoitaa kasvukaudella. Alueelliseen yhdenmukaisuuteen mm. valvonnassa eri puolilla maata on kiinnitettävä huomiota.

Tulevalta järjestelmältä toivottiin viljelijälähtöisyyttä ja viljelijän osaamisen hyödyntämistä. Monimuotoisuuden huomioiminen tulisi näkyä monissa toimenpiteissä. Haun tulisi olla selkeä ja jatkuva. Tietojärjestelmien tulisi kehittyä paikkatietoa ja tausta-aineistoja hyödyntäväksi. Toimenpiteiltä odotetaan selkeitä tavoitteita ja onnistumisen mittaamiseen indikaattoreita. Rahoituksen riittävyys tavoitteen saavuttamiseen asti tulee varmistaa. Työpajassa keskusteltiin myös vilkkaasti ruuantuottajan ja muun ympäristöhoitajien eriytymisestä aktiivisesti tuottaviin ja monimuotoisuushyötyjä tarjoaviin tiloihin.

Työpajassa tarkasteltiin tavoitteita ja toimenpiteitä erikseen peltoluonnon, perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten, kosteikkojen ja muun maatalousluonnon osalta sekä erityishuomiota vaativien lajien tai lajiryhmien osalta. Työpaja jakautui kolmeen alaryhmään, joissa tehtiin yksilö- ja pienryhmätyöskentelyä edellä mainituista aiheista.

PELTOJEN LUONNON MONIMUOTOISUUS

Työpajassa todettiin, että peltoluonnon monimuotoisuudelle tavoitteena tulisi olla monipuolinen viljely ja viljelykierto, kerääjäkasvien käyttö, monilajiset pientareet ja monilajiset peltoja reunustavat ulkopuoliset alueet, erilaiset monimuotoisuutta edistävät kasvustot, kuten riista-, lintu-, pölyttäjä- ja -maisemapellot,

monimuotoisuuskaistat, puimattomien kaistojen jättäminen, laidunnuksen sekä luonnonmukaisen tuotannon yleistyminen. Etenkin peltoalueiden lintujen monimuotoisuuteen vaikuttavat myös talviaikainen kasvipeitteisyys, lohkorakenne ja maankäytön muutokset. Useimpia näistä asioista edistetään jo nykyisessä järjestelmässä, mutta niiden monimuotoisuusvaikutusta voidaan vahvistaa parantamalla niiden toteutuksen laatua, määrää ja sijaintia. Toimenpidepalettiin ehdotettiin sisällytettävien pölyttäjiä edistäviä toimenpiteitä, jolla varmistettaisiin kukkivien, mettä tuottavien kasvien jatkuva esiintyminen kasvukauden aikana ja edistettäisiin yhteistyötä, kuten pölytyspalvelun hyödyntämistä.

Monimuotoisuustoimenpiteiden sijoittumista voisi ohjata esimerkiksi laskemalla lohkoille "lumo-indeksit" ja lisäämällä indeksiin perustuen Vipu-palveluun tieto monimuotoisuustoimenpiteiden soveltuvuudesta lohkolle. Soveltuvuuteen vaikuttaisivat myös mm. kaltevuus, ilmansuunta, sijainti vesistön varrella, pellon P-luku, eroosioherkyys ja maalaji. Näin voisi kohdentaa monimuotoisuustoimenpiteitä, mutta myös esimerkiksi vesiensuojelun toimenpiteitä. Monimuotoisuutta edistävää kasvillisuutta kannattaisi kohdentaa Natura-alueiden tai muiden suojelu- ja maisema-alueiden läheisyyteen sekä suurille peltolohkoille ja peltoalueille, joilla on niukasti piennaralaa. Valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille ehdotettiin, että rahoitettaisiin monimuotoisuuteen keskittyvää hanketoimintaa. Nykyisellä kaudella monimuotoisuushankkeet ovat harvoin saaneet rahoitusta ja monimuotoisuus näkyy heikosti alueellisissa suunnitelmissa. Valinta kriteerit eivät suosi monimuotoisuushankkeita. Luonnon monimuotoisuudesta ja sen tuista toivottiin koordinoivaa monivuotista hanketta etenkin uuden rahoituskauden alkuun.

Toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan parantaa joko tuettavien toimenpiteiden tai ehdollisuuden vaatimuksen määrittelyillä sekä näiden neuvonnalla. Työpajassa tuotiin esille, että kaikilla tiloilla tulisi olla jonkinlaisia monimuotoisuuteen liittyviä toimenpiteitä, jotta voidaan taata toimenpiteiden riittävän laaja toteutus eri puolilla maata. Esillä oli esimerkiksi vähimmäisalavaatimus riista-, monimuotoisuus ja maisemapelloille tai monimuotoisuuskaistavaatimus. Haastavammat toimenpiteet tarvitsevat kuitenkin aina rahoitusta, jotta niitä toteutettaisiin hyvin. Monimuotoisuutta edistäisi myös, jos esimerkiksi peltolohkoa halkovien, kadonnutta piennaralaa korvaavien monimuotoisuuskaistojen ala voisi sisältyä viljelykasvin kasvulohkon alaan tai että kaistoja tuettaisiin korotetulle korvaustasolla. Tuettujen toimenpiteiden myötä tilat voisivat erikoistua luonnonhoitoon sekä luoda tämän teeman ympärille muuta yrittäjyyttä. Tämä tulisi ottaa huomioon aktiivituotantoa tai tosiasiallista viljelijää määriteltäessä.

Toteutuksen laatua vahvistaisi luonnonhoitopeltojen, viherkesantojen ja monimuotoisuuspeltojen monilajisemmat siemenseokset, monimuotoisuuskaistojen yleistyminen sekä yksittäisten puiden ja pensaiden aiempaa suuremman määrän salliminen pientareilla. Aiempaa enemmän tulisi kiinnittää huomiota siihen, että luonnonhoitopeltojen ja viherkesantojen monimuotoisuusmerkitys yleensä paranee mitä pitkäikäisemmästä kasvustosta on kyse. Monimuotoisten, lajistoltaan luonnontilaisemmaksi muuttuneiden nurmien kyntöä ja uusimista tulisi monimuotoisuusyistä välttää. Pysyvien nurmien säilyttämisvaatimuksen todettiin kuitenkin toimivan tavoitteiden vastaisesti, kun tilat pyrkivät katkaisemaan nurmivuosien kertymisen välttääkseen lohkon muuttumista pellostä pysyväksi nurmeksi. Kaikenlaisilla nurmilla tulisi olla niittovelvoite. Vaikka nurmet ovat monimuotoisuudelle tärkeitä, näyttäisi nykyisissä tukijärjestelmissä olevan liian monta erilaista ja eri hoitoehdoilla olevaa nurmitoimenpidettä. Laiduntamisen edistäminen on monimuotoisuuden kannalta tärkeää perinnebiotooppien ja luonnonlaidunten lisäksi myös peltojen nurmilla. Laadun vahvistajina esille nousi myös tilakohtainen monimuotoisuuden edistämissuunnitelma ja laadukas monimuotoisuusneuvonta.

Työpajassa tuotiin esille, että myös investoinneissa monimuotoisuus voitaisiin ottaa entistä paremmin huomioon. Esimerkiksi uuden teknologian avulla voidaan käyttää kasvinsuojeluaineita täsmällisempi ja edistää mekaanisia torjuntamenetelmiä.

Peltoluonnon monimuotoisuuskysymyksiin kuuluu myös kurkien, hanhien ja joutsenten massaesiintymien aiheuttamien vahinkojen ehkäisy ja hallinta.

Toimeenpanon keskeisenä tavoitteena on yksinkertaistaminen. Uuden teknologian soveltaminen voisi tuoda mahdollisuuksia siihen, mutta esimerkiksi monitoroinnin hyötyjä ei päästä soveltamaan pienillä lohkoilla tai alle 30 m leveillä kaistoilla.

LAJIT JA LAJIRYHMÄT

Lajiryhmistä nousi vahvasti esille pölyttäjähönteisten esiintymisen edistäminen (sekä tarhatut mehiläiset että luontaiset pölyttäjät). Kansallisen pölyttjästrategian toivottiin valmistuvan pian. Pölyttjätoimenpiteiden lisäksi peräänkuulutettiin pölyttäjien kantojen seurannan toteuttamista. Pölyttäjiä edistäviä toimenpiteitä voisi olla mesikasvien viljely lohkoilla tai kaistoina lohkoilla. Myös monet puut, kuten pajut, ovat tärkeitä pölyttäjille. Toinen selvä toimenpiteitä vaativa kokonaisuus on kurkien, hanhien ja joutsenten massamuuton aiheuttamat haasteet viljelylle.

Toimenpiteiden toivottiin edistävän uhanalaisten lajien säilymistä, mitä tehdään parhaiten elinympäristöjen hoidon avulla ja parantamalla mm. Natura-alueiden verkostoitumista.

Eriyistä huomiota kiinnitettiin myös maassa pesivien lintujen menestymiseen, riistanhoitoon ja vieraslajien leviämisen hillintään.

Katso myös alla luvun ”Tavoitteista toimenpiteiksi” teemat 6, 7 ja 8.

PERINNEBIOTOOPIT, LUONNONLAITUMET JA NIITYT

Perinnebiotooppien, luonnonlaidunten ja niittyjen hoidetun pinta-alan tulisi lisääntyä. Tavoitteeksi työpajassa nostettiin esille perinnemaisematyöryhmän vuonna 2000 esittämä tavoite 60 000:sta perinnemaisemahehtaaria. Tähän tavoitteeseen sisältyy sekä hoidettua että uutta ennallistettavaa pinta-alaa. Esillä oli myös 40 000 hehtaarin tavoitemäärä. Etenkin arvokkaat kohteet tulisi saada hoidettavaksi ja jo hoidossa olevat säilymään hoidettuina. Tavoitteet voisi määritellä myös aluekohtaisesti, sillä alueet ovat erilaisia. Tavoitteena tulisi olla Natura-alueilla suojelun perusteena olevien luontotyyppien tilan paraneminen, lajien vahvistuminen ja pinta-alan kasvu. Natura-alueet tulee priorisoida hoitokohteiden valinnassa. Perinnebiotooppi-inventoinnin uudelleenkäynnistymistä pidettiin hyvänä ja hallinnon toivottiin hyödyntävän sen tuloksia tuettavien kohteiden valinnassa. Tavoitteena tulisi myös olla, että kohteiden hoidolla vähennettäisiin luontotyyppien ja lajien uhanalaisuutta ja toivottiin, että se näkyisi jo seuraavissa uhanalaisuus arvioinneissa.

Ennallistaminen vaatii perinnebiotooppeihin kohdistuvan ei-tuotannollisen investointituen laajempaa rahoitusta. Kohteiden laadukkaan hoidon varmistamiseksi esitettiin mahdollisuutta maksaa kohteelle samanaikaisesti hoitosopimuksesta että ei-tuotannollisesta investoinnista, kun ei makseta samasta asiasta molemmasta tukimuodosta. Todettiin, että tuotannollisen ja ei-tuotannollisen investoinnin välinen rajanveto on osin vaikeaa, sillä myös tuotannollisilla kone- ja väyläinvestoinneilla on mahdollista edistää laidunalueiden käytännönhoitoa (peltotiet, laiturit, niittokoneet).

Toimeenpanossa on tärkeää päästä tilanteeseen, jossa kaikilla sopimuskohteilla tehdään ELY-keskuksen toimesta maastokäynti, jossa alue määritellään ennen sopimuksen tekoa. Kohdentamisessa tulee hyödyntää

myös paikkatietoaineistoja. Hakemisen toivottiin hoituvan jatkossa sähköisesti. Suunnittelun lisäksi ja neuvonta 1-2 kertaa sopimuskauden aikana tulisi kytkeä osaksi hoitosopimusta.

Suunnitelmaan tulisi voida sisältyä välivuosi, jolloin aluetta ei laidunneta, jotta kasvit voisivat siementää ja lampaiden loistauteja voidaan hillitä. Laidunnuksen sijaan alueella voisi sinä vuonna toteuttaa raivauksia ja niittoa. Alueen luontoarvon perusteella porrastettu tuki koettiin hyväksi keinoksi saattaa merkittävimpiä kohteita hoidon piiriin. Pienet arvokkaat kohteet tulisi saada hoidettavaksi nykyistä paremmin esimerkiksi korotetun tuen avulla tai niputtamalla useita pieniä kohteita samaan sopimukseen. Pienille kohteille ehdotettiin myös kevennettyä hakumenettelyä.

Alojen pilkkomista tukeen soveltumattomien kohtien takia pidettiin huonona. Ennallistettavilta kohteilta ei tulisi vaatia liian paljon, jotta kohteita saadaan ennallistettua ja ne saavat edellytykset kehittyä tulevaisuuden perinnebiotoopeiksi. Tehokkainta olisi maisematasoinen suunnittelu ja toteutus, jossa huomioitaisiin sekä peltojen ulkopuolella että pelloilla tehtävät toimenpiteet.

Hoidon laatua tulee parantaa sekä ohjeistuksella, suunnittelulla että neuvonnalla. Työpajassa ehdotettiin myös laatujärjestelmän laatimista. Laidunnuksen tulisi olla ensisijainen hoitotapa. Koulutusta tarvittaisiin myös hallinnon sopimuskäsittelijöille ja valvojille, jotta aihe tulee tutuksi ja voidaan varmistaa tuen hakijoiden yhtenevä kohtelu.

Kiinteästä korvaustasosta halutaan pitää kiinni. Menettely on yksinkertaistanut hakemista ja toimeenpanoa verrattuna aiempaan sopimuskohtaiseen kustannusarvioon perustuvaan tukeen. Myös sopimuksen viisivuotisuutta pidettiin hyvänä. Uutena toivottiin selvittävän tulosperusteisten toimenpiteiden mahdollisuudet hoidon laadun parantamiseksi sekä voisiko eläinrekisterin pitopaikkatietoja hyödyntää hoidon todentamisessa.

Tavoitteiden toteutumisen arvoimiseksi tarvitaan mittareita ja seurantaa. Myös vaikuttavuustutkimus tulee järjestää.

Perinnebiotoopeista tiedottaminen kuluttajille ja esimerkiksi hoitokohteiden sijainnin julkiuus voisivat nostaa perinnebiotooppien ja laiduntuotteiden arvostusta. Laidunlihan tai niittylihan brändin rakentaminen vaatii koko tuotantoketjun sitouttamista.

Toimeenpanossa pullonkaulana on sopimusten samanaikainen päättyminen rahoituskausien taitteessa. Kaikkien sopimusten uusiminen kerralla työllistää ELY-keskuksia ja vaikeuttaa suunnittelijoiden saamista tuen hakijoiden tarpeisiin. Voisiko sopimus olla toistaiseksi voimassa tai löytää muita ratkaisuja rahoituskauden taitteen ruuhkaan?

Katso myös luvun ”Tavoitteista toimenpiteiksi” teemat 2, 3 ja 4.

KOSTEIKOT JA MUU MAATALOUSLUONTO, MM. REUNA-ALUEET JA PELTOJEN METSÄSAAREKKEET

CAP-suunnitelmalla tulee lisätä monivaikutteisten kosteikkojen perustamista ja hoitoa. Tavoite liittyy sekä vesienhoitosuunnitelmien toimeenpanoon että monimuotoisuuden edistämiseen. Työpajassa todettiin, että tavoitteen tulisi olla vesiensuojelun ja vesienhallinnan rinnalla entistä enemmän luonnon monimuotoisuudessa. Tämä olisi huomioitava kohteiden valintaprosessissa ja kriteereissä. Kohdentamiseen tulee kiinnittää huomiota. Perustettavia kosteikkoja tarvitaan erityisesti siellä, missä vastaavia alueita on niukasti tai lähistöllä on esimerkiksi arvokkaita lintualueita. Kosteikot ovat oikein perustettuna monimuotoisuuden helmiä ja lähes joka tilalla löytyy potentiaalisia kohteita ja jokaisella valuma-alueella tulisi olla veden kulkua pidättävää kosteikkoalaa. Tavoitteena voisi olla 100 kohdetta/vuosi eli 700 kosteikkoa rahoituskauden aikana.

Patoamalla perustetut kosteikot ovat halvempia ja luonnonmukaisempia kuin kaivetut kosteikot. Myös uomien luonnontilaistamiseen ja purojen kunnostukseen tulee panostaa vesiluonnon monimuotoisuustoimenpiteenä. Toivottiin myös yhteistyön tiivistämistä metsätalous- ja maatalouspuolella valuma-aluekohtaisen vesitalouden järjestämiseksi sekä metsähoidon ottamista mukaan kokonaisuuteen. Kosteikkojen hoidon sopimusprosesseja toivottiin helpommaksi. Jos kosteikko perustetaan pellolle, ei aiempien peltotoimenpiteiden tukien takaisinperintää tulisi vaatia.

Peltojen reuna-alueet ja metsäsaarekkeet ovat nykyisessä järjestelmässä jääneet taka-alalle. Näissä esitettiin mahdollisuutta laiduntaa yhdessä viereisen pellon kanssa. Kohteiden valinnassa kannattaisi hyödyntää lumo-indeksiä tai vastaavaa, jotta tuettavaksi tulisi kohteita, jossa hoidolla on potentiaalia edistää monimuotoisuutta.

Vesitalouden suunnittelussa olisi tarvetta laajempien valuma-alueitasoisten kokonaisuuksien suunnitteluun ja uomakunnostuksen yleistymiseen kosteikon rakentamisen yhteydessä. Viljelijällä tulisi olla enemmän tietoa oman tilansa luonnon monimuotoisuuden tai maiseman edistämisen mahdollisuuksista. Uuteen Neuvo 2020 -järjestelmään ehdotettiin sisällytettävän kosteikoille räätälöityä neuvontaa ja hankerahoitukseen koordinaatiohankkeita. Rahoitusta tulisi lisätä.

TOIMENPIDESUUNNITTELUA TEEMAKOHTAISESTI

Iltapäivän osuudessa työpajassa pohdittiin toimenpiteitä keskeisiin teemoihin, jotka olivat nousseet keskeisinä kehittämiskohteina esille Uusimman maatalouden ympäristötiedon vaihtopäivillä Jyväskylässä pidetyssä monimuotoisuuspajassa tai aamupäivän aikana. Toimenpiteet on kuvattu sellaisina, kun osallistujat ovat ne liimalapuille kirjanneet, mutta luettavuutta on pyritty parantamaan. Osallistujat äänestivät lopuksi kannatettavimmat ehdotukset. Kunkin teeman kaksi eniten ääniä saanutta ehdotusta mainitaan ensimmäisenä, muilla ei ole järjestystä.

- **1. Asenteet ja motivaatio** – Voidaanko CAPin avulla vaikuttaa asenteisiin luonnon monimuotoisuudesta? Millä toimenpiteillä?
 - Valtakunnallinen hanke luonnon monimuotoisuuden edistämiseen: koordinaatio, aineiston tuotanto, tietolähteiden kokoaminen ja hyödyntäminen, julkiset kampanjat kuten niittyhaaste ja muuta somepöhinää
 - Neuvo 2020 paremmin monimuotoisuutta edistäväksi ja monimuotoisuus omaksi osiokseen
 - Sisällytetään ympäristökorvaukseen viljelijöiden neuvonta esim. 2 tilakäyntiä / tukikausi
 - Viranomaisten koulutus ja neuvonta, alueellinen kiertue ympäri maan.
 - Neuvontahanke tai -hankkeita myös viranomaisille (ELYt, neuvojat, valvojat), jossa tutkimustahot voisivat jalkauttaa tietojaan.
 - European innovation partnership eli EIP-hanke myös lumo-aiheesta
 - Laaditaan tukien ehdot sellaisiksi, että saavutetaan luottamus viljelijään
 - Kannusteperusteinen ekojärjestelmä olisi positiivinen asia

- **2. Tuettavien kohteiden/lohkojen valinta ja priorisointi** - Miten saadaan oikeat kohteet/pellot hoidon piiriin, miten priorisoidaan?

- Lisätään Vipu-palveluun kohdentamista tukevia paikkatietoaineistoja: Rusle (Luke), Lumo-indeksi (testattu), inventoidut perinnebiotoopit (inventoinnin edetessä), lintupellot (Bird life). Peltolohko, jolla ylittyy aineistojen perusteella lasketun pistemäärän raja-arvo, saa tuen. Olisi eriytettävä alueittain, koska alueiden välillä on eroa. Aineisto laskettu valmiiksi Vipuun, jolloin tukeen soveltuvat lohkot löytyvät sieltä. Voisi käyttää esimerkiksi toimenpiteissä: suojavyöhyke, pölyttäjäseos, niittyseos, maisemakasviseos, Hyödyt: hallinto ja viljelijät näkevät tukikelpoiset lohkot samassa järjestelmässä, kohdentaminen tehostuu.
- Peltoluontotoimien kohdistus otollisille paikoille: paisteiset metsänreunat ja rinteet, hyvin läpäisevä maaperä, vähäravinteinen maa.
- Lintutuki, jota haetaan koko kesä-syky Vipun kautta vasta, kun muuttolinnut (kurki, hanhet, joutsen) ovat tulleet ja tehneet satovahinkoa lohkoilla. Tuki 600 e/ha.
- Tilakäynti, alueen historian selvittäminen, pitää miettiä hoitotapa: laidunnus/raivaus, kohteen kasvillisuus pitäisi käydä läpi
- Peltolohkon sijainti, kasvukunto, käyttötarkoitus, laidunnus
- Tilakohtainen kokonaissuunnittelu, Neuvo2020, kiinteistörajat Vipuun

• **3. Hoidon laadun parantaminen** – Miten varmistetaan tuettavien kohteiden/peltojen hoidon laatu?

- Ympäristösopimussuunnitelmiin yhdistetään 1-2 neuvontakäyntiä sopimuskaudessa. Neuvonta mahdollistaisi hoitoon korjausliikkeet ja kannustaisi hoidon laadun parantamiseen.
- Jos ilmoittaa kasvikoodiksi luonnonlaidun ja niitty, tulisi vaatia lohkon laiduntamista.
- Perinnebiotooppien laadukkaaseen hoitoon tulosperusteinen kannustin. Jos kohde on hyvin hoidettu tuensaaja voisi pyytää maksullisen tarkastuksen ELY:ltä (50 e/tarkastus). Tarkastuksen perusteella olisi mahdollisuus korkeampaan tukeen, jos todetaan, että kohteen hoito on hyvällä mallilla.
- Parempaa teknologiaa niittämiseen. Teknologiaan suunnattu investointituki ympäristöystävällisempiin innovatiivisiin koneisiin.
- Tuloperusteiset kannustimet.
- Maastokäynnit sopimuskohteille ennen sopimuksen tekemistä, uuteen Neuvo 2020 järjestelmään oma osio luonnon monimuotoisuudesta
- Laatulisä (tai vähennys) hyvään hoitoon

• **4. Toimeenpanoprosessin sujuvoittaminen** – Mikä toimeenpanoprosessissa vaatii hiomista, mistä tulee pitää kiinni, mitä muuttaa.

- Sopimus vai sitoumus? Sitoumus olisi joustavampi, yhtenäinen lainsäädäntö sitoumusten osalta, onnistunee tietojärjestelmään?
- Perinnebiotoopeille tulisi olla välivuosi mahdollisuus laidunnuksesta, jolla ohjataan kasvillisuuden kehitystä, suositaan pölyttäjiä ja ehkäistään lampaiden loistilannetta.
- Sähköinen haku ympäristösopimuksiin ja sen suunnitelman tekoon, valmis lomakepohja.
- Toimenpiteille voisi saada vaikuttavuutta yhteistyön avulla. Jos saat naapurin mukaan, saat x euroa enemmän, jos 2 naapuria, jos kaikki naapurit saa xx euroa enemmän jne. Voisi soveltaa esim. suojavyöhykkeiden luonnonmukaisen peruskuivatuksen ja monimuotoisuuspeltojen osalta.
- Sopimuskohteilla pitäisi pystyä käymään. Kiinteä tukitaso on ollut hyvä.
- Hyvä, että kustannusarviot ympäristösopimuksista jääneet pois.
- Ympäristösopimukset: Mahdollistetaan sähköinen tuen hakeminen. Vipu-palvelussa karttatasot ohjaamaan kohdentamista oikeille paikoille. Sopimuskäsittelijä katselmoi alueiden

tukikelpoisuuden maastossa, jolloin valvonnassa ei tarvitse mitata lohkoja. Katselmoinnin jälkeen lohkokäsittely ajallaan ennen ensimmäistä maksua (= tuenhakijoiden tasa-arvoinen kohtelu).

- Entä, jos ei makseta ympäristö- / luonnon monimuotoisuuskohteesta suoraan, vaan tilan luontokohteet kerryttävät bonusta satokasvien tukiin. Tämä motivoisi hyvään viljelyyn ja tasapainoon. Tasapaino-optimi 15-35 % monimuotoisuus, 85-65 % satokasvit. Luonnon monimuotoisuus loisi kerrointa tilan muihin tukiin.
- Laaditaan sujuva prosessi hakemuksesta sopimuskauden loppuun:
 - 1a) Kohde + viljelijä -> suunnitelma sähköiselle lomakepohjalle, joka löytyy vipu-järjestelmästä
 - 1b) Suunnitelma -> Vipu-järjestelmässä taustasoina kiinteistörajat, perinnebiotoopirajaukset, Natura- ja suojelualueet (sekä perinnebiotooppi-inventoinnit)
 - 1c) Suunnitelma -> lomakkeella pakollisia kenttiä esim. sijainti Natura-alueella -> luonnonsuojeluviranomaisen hyväksyntä ennen sopimuspäätöstä, vuosisuunnitelma
 - 1d) Suunnitelma -> Lomakkeelle tiedot esimerkiksi Natura-alueen suojeluperustelajeista, uhanalaisista lajeista ja uhanalaisista luontotyypeistä ja mahdolliset välivuodet.
 - 1e) Suunnitelma -> Aikataulu: suunnitelman perustyöt tehtävä maastokaudella mielellään ennakoidusti. Hakemusten jättö aikaisin keväällä -> sopimuskäsittely maastokaudella -> päätös syksyllä.
 - 2) Sopimuskäsittely: hakemukset keväällä -> kaikki kohteet käydään maastossa viljelijän kanssa -> päätös syksyllä.
 - 3) Päätös sopimuksesta: edellyttää luonnonsuojeluviranomaisen hyväksyntää, jos Natura-alue. Päätöksen liitteinä suunnitelma, joka muokattu prosessin aikana lopulliseksi dokumentiksi (viljelijälle tärkein).
 - 4a) Toteutus: Sopimuskausi alkaa 1.9. tai 1.10. Viljelijä toteuttaa toimia suunnitelman mukaisesti.
 - 4b) Toteutus: Neuvontakäynti kaikilla kohteilla 1. tai 2. maastokauden aikana. Neuvontakäynti on kirjattu vuosisuunnitelmaan.
 - 4c) Toteutus: mahdollisuus ei-tuotannolliseen investointiin kesken sopimuskauden ympäristösopimukseen sisällyttämättömään toimenpiteeseen
 - 5) Valvonta: Natura-alueiden / luonnonsuojelualueiden valvontakäynnille mukaan luonnonsuojeluviranomaisen edustaja, valvonnan yhteydessä ei rajata pois sopimusalueeseen sisältyvää monimuotoisuudelle tärkeitä kohtia.

• **5. Lisäarvoa hoidetuista kohteista** – Miten voidaan saada lisäarvoa maaseudulle/maataloudelle siitä, että hoidetaan luontokohteita?

- Laidunliha: WWF:n kriteerien täyttymisestä lisätuki, CAP27 sertifikaatti, valvonta kriteerien mukainen, seuranta kg
- Määritetään Laidunpankki Ruokaviraston tehtäväksi ja niittylihasysteemi pyörimään
- Maatilamatkailun kehittäminen mallina Metsähallituksen lammaspaimenviikot
- EIP-hanke myös luonnon monimuotoisuudesta
- Yritystoiminnan kautta esimerkiksi luonnonlaiduntamista tutuksi. Yhteistyötä lähitilojen, lähikoulujen ja ravintoloiden
- Yhteinen valtakunnallinen laiturille laskupäivä
- Yritystuen hyödyntäminen muutaman tilan kesken
- Tilat tarvitsevat tietoa lisää esimerkiksi yritystukien mahdollisuuksista
- Aivoriihi, työpajapäivä yhteistyön aikaan saamiseksi (viljelijät, ravintolat, ym.). Ideaa saisi työstää eteenpäin asiantuntijoiden kanssa.

- Tuki ympäristösertifiointiin käyttöönottoon: tuottajaorganisaatiot, yksityiset ja viljelijät

6. Nurmet ja monimuotoisuus – Miten saadaan aikaan monimuotoisuutta edistäviä nurmia sinne missä niitä tarvitaan? Millaiset ovat monimuotoisuuden kannalta merkitykselliset nurmet? Mitä niiltä tulisi vaatia?

- Nurmet monilajisiksi: Perustettava riittävällä siemenmäärällä sisältäen syväjuurisia kasveja ja typensitojakasveja.
- Toivotut nurmet ovat pitkäaikaisia ”kesanto-nurmia”. Veloitteena minimiala. Selkeät rajoitteet, ei pusikoitumista. Muuten vapaat kädet hoidossa ja bonus luonnon arvoista.
- Pitkäaikaiset erilaiset nurmet tulisi erottaa omaksi toimenpiteekseen
- Nykyinen kohdentamisalue ok. Ei ainakaan korkeampi tuki kuin satonurmille. Voisi ilmoittaa myös korvauskelvottomalle lohkolle ja voitaisiin valvoa monitoroimalla.
- Suojavyöhykkeet kohdennetaan vesistöihin.
- Luonnonhoitopelto ei ole nurmi vaan erityyppinen pelto.
- Ympäristönurmille erillinen kohdentaminen.
- Pitäisi olla tietoa erilaisten nurmien oikeista hyödyistä (hiilinielu, pölyttäjät, riista jne.)
- Porrastetaan erilaisten nurmien tuet.
- Nurmitoimenpiteet tehokkuusjärjestykseen. Tehokkaille toimille kannustavin tuki, esimerkiksi pitkäikäisille nurmipelloille.
- Nurmet, joilla saadaan samalla monimuotoisuutta ja parannetaan maan rakennetta ovat hyviä. Esimerkiksi 3 vuoden sopimus/lohko. Viljanviljelyalueille erityisesti.
- Nurmia > 5 % maatalousmaan pinta-alasta jokaisella tilalla (velvoite)
- Tehdään monimuotoisista nurmikaistoista houkuttelevia, ei omaa kasvulohkoa, maksetaan pituudesta, leveys saa vaihdella, tuki 5 m leveyden mukaan, mutta leveys voisi vaihdella 3-10 m.
- Kaistojen tuen tulisi olla korkeampi kuin esimerkiksi luonnonhoitopeltojen tuki, sillä kaistojen perustaminen ja hoito on kalliimpaa.
- Vähemmän nurmien kasvikoodeja. Olisi helpompi hakea ja ilmoittaa oikea kasvi. Tulisi vähemmän seuraamuksia valvonnassa.
- Toimenpide luontopelto (sisältäisi nykyiset luonnonhoitopellot, monimuotoisuuspellot, niitty-, maisema- ja kesantopellot). Kasvusto perustetaan tai niitetään vuosittain, lista kasveista, joita seoksiin saa laittaa.
- Joka vuosi niitto ei aina ole hyödyllinen (usein haitallinen). Tarvitaan lista ei-toivotuista lajeista.
- Nurmille erilaiset tukitasot: 0-taso -> ei nurmia 0e, 1. taso -> 50 % lohkoista nurmella monilajinen nurmi (vähintään kylvövuosi ja 1. vuosi) 5v tukikauden aikana 50e, 2-taso nurmea kaikilla lohkoilla tukikauden aikana viljelykierrrossa 100e, 3-taso nurmea kaikilla lohkoilla tukikauden aikana ja ei käytetä kemiallista kasvinsuojelua 150e/ha tukea.

• **7. Tarvitaanko tietyille lajiryhmille (esim. linnut, riista, perhoset, kasvit) tai yksittäisille lajeille suunnattuja toimenpiteitä?** Mille lajiryhmille tai lajeille niitä tarvitaan? Millaisia, miten ne toimisivat?

- Moma-kaista: laajennetaan monimuotoisuuskaistan käsitettä: enintään 10 % lohkoista saa olla monimuotoisuutta ja viljelyä edistävää alaa, vrt. sarkaojien ala, joka luetaan lohkon viljelykasvin alaan. Kaista jakamaan isoja lohkoja. Monimuotoisuus/pölyttäjä/riista, nurmikaista kestää ajoa, mikä parantaa ja helpottaa toimia märkinä vuosina. Pientareet tai suojakaistat: pensaita ja puita, suoja-/elinympäristöjä pölyttäjille/ötököille, riistalle ja maiseman takia. Ei erillistä tukea -> ei valvontaongelmaa. Tavoitteena esteiden purku ja järkevän toiminnan mahdollistaminen. Mahdollisuuksia: kukkakaistat, pölyttäjät, beetle bank petohyönteisille, riistaelinympäristö, viljelytekninen hyöty, vapaaehtoinen!
- Koordinaatiohankkeet viemään asiaa käytännössä maaliin.

- Kosteikko- ja monimuotoisuuskunnostukset (ETI = ei-tuotannollinen investointi), vastataan kysyntään, tavoite 100 kohdetta / vuosi = 700 hanketta rahoituskaudessa.
- Toimenpiteitä: Kahlaajarantaniitty 1: olennaista avoimen alan laajuus (etäisyys reunametsästä, puista, pensaikeista), rantaniityn yhteys avoveteen (ruovikon poisto, Kahlaajaniitty 2: matalaa rantaniittyä (maksimikorkeus esim. 10 cm) vähintään 50 % niittyalasta joka vuosi, ei välivuosia hoidossa, jos alueella tiedetään esiintyvän esim. tiettyä kahlaajaa. Kahlaajaniitty 3: korkeampi tuki, lintujen tarkkailua ja järjestettyä oheistoimintaa.
- Riista-/monimuotoisuus/kukkapellot 5 % peltoalasta -> pidetään hyvä toimenpide liikkeellä. Tilakohtainen rajoite esim. enintään 25 %, vaihtelu 0-25 %. Valvonta: toimenpide kuten ennenkin. Monimuotoisuuspellot mukaan kasvipeitealaan olisi selkeää ja motivoisi.
- Peltojen monimuotoisuuskaistat - > kohdennus esim. maalaji, kaltevuus
- Biologinen torjunta peltoekosysteemissä.
- Uhanalaistuvat maatalousympäristötilat esim. peltopyy, pensastasku: luodaan niille habitaatteja ja erityistoimenpiteitä. vrt. Liettuan esimerkki
- Peltopyylle on tärkeää pienpetojen poistaminen.
- mehiläis- / hyönteispelto esim. hunajakukka tai koko kesän kukkivaa. Hyvää viljelytapaa.
- Vieraslajit kuriin mm. kesannoissa / luonnonhoitopelloissa
- Lupiinin torjunta laidunnuksen yhdeksi tavoitteeksi
- Perhosille mesikasvit peltojen reunoille.
- Petopankkipenkka (Beetle Bank): monivuotinen, pellolla, viivamainen 3-20 m leveä (ei kasvulohkoa). Kustannukset: perustaminen: kyntö, rikkojen torjunta?, siemenseoksen kylvö, niitto. Hyödyt: biologinen torjunta, linnut, pölyttäjät, lierot. Sijoittelu: suuret peltolohkot ja -alueet. Tasaisin välimatkoin peltokoneiden käyttöön mitoittaen. Valvonta: pituus ja leveys, kasvilajisto, niittyseokset, monilajinen nurmisesos?, riistaseos? Tärkeä etenkin monokulttuurissa, tilusjärjestelyjen ja ojien putkitusten alueella sijoittelu viljelyn kannaltaärkevin välimatkoin.
- Riistapellot ovat olleet toimiva toimenpide
- Investointituen piiriin: suorakylvökoneet lisäämään kasvipeitteisyyttä ja kynnön vähentämistä.
- Maatalousympäristön riistalinnut ja muut lajit tarvitsevat elinympäristöjen verkoston maisemassa (100 m suojaan). Toimivia toimenpiteitä: kosteikot ja uomat, luonnon- tai rantalaidun, monimuotoisuus- ja riistapellot, monimuotoisuuskaistat, talviaikainen kasvipeiteisyys, kerääjäkasvit, aito viljelykierto ja nurmi
- Lisää rahaa kokonaisuudessaan ja monimuotoisuudelle lisää paino. Kosteikkojen patoamiselle lisää painoa, niin saadaan enemmän hehtaareja euroilla, mikä hyödyttää vesilintuja.
- MMM:lle ja YM:lle strateginen kosteikkohanke -> CAP tärkeä osa kokonaisuutta
- Kosteikko-neuvo
- Kosteikot: Monikäyttö: kasteluvesivarasto, maisema, virtaamahallinta. Avointa ajattelua. Markkinointi: Riistahallinto ja neuvojat. Hyvä pohja on, jos saadaan rahaa peliin, niin tuloksia tulee. Pisteytys: monimuotoisuusarvot ylös, alapuolisen vesistön tilan merkitys pois, maatalousympäristöön rajoittuvat mukaan, vaikka ei vesiensuojeluarvoa. Kohdentaminen: valtakunnallinen laadullinen kohdentaminen. Joustavilla tukiehdolla saadaan paljon hakemuksia, parhaat 700 kpl rahoitukseen. Kosteikkojen ympäristöt: riistapeltoja, nurmia, syysviljoja, laidun. Tässä neuvonnalla on iso merkitys.
- Maaseudun kosteikot täydentämään lintuvesien kosteikkoverkoston. Hyödyt näkyvät, kun pinta-alaa tarpeeksi.
- Koordinoitu ja tehokas vieraslajien hallinta: kasvit, supikoira ja minkki, varislinnut

• **8. Pölyttäjien edistäminen – Millaisia toimenpiteitä tarvitaan pölyttäjien edistämiseksi?**

- Pölyttäjäpellot ja -kaistat hyvien siemenseosten kehittäminen erilaisille paikoille, jotta kasvusto onnistuu ja on kohtuuhintainen. Tavoitteena pölyttäjien houkuttelu.
- Valinnaiset pölyttäjätöimenpiteet, joista voi valita esim. pientareiden / suojakaistojen pölyttäjäkasvit. Mesikasvien viljely ja pölyttäjien elinympäristöjen hoito esim. lahopuut. Maanpinnan paljastaminen. Hyönteiskasviseos ym. Tutkijoiden järjestämä pölyttäjäkoulutus.
- Vapaaehtoinen pölytyspalvelutuki viljelijöille (laajennetaan harmaahometorjunta mansikka- ja omenaviljelystä?). Tarhamehiläisistä mansikanviljelijöille ja kasvihuoneviljelijöille 500e/ha, jos pölytyssopimus
- Mesikasvien viljelyn lisätuki 15-20 %:lle tilan maatalousmaan pinta-alasta. Kannustaa perustamaan mesikasvikasvustoja hömppäheinän viljelyn, viljelemättömien peltojen tai korjaamatta jätettävien peltojen sijaan. Maksimissaan 5 % tilan peltoalasta.
- Kimalaisprojekti: Pölyttäjäpalvelujen tuottaminen -hanke, jossa selvitetään kimalaisten hyvinvointimahdollisuuksia.
- Kevyitä monimuotoisuustoimia, jätetään pellon reunoja osin hoitamatta, muokkaamatta, niittämättä, puimatta, ruiskuttamatta.
- Tiedon lisääminen viljelijöille pölytystehosta (määrä ja laatu): peltokasvit, marja- ja hedelmäkasvit. Neuvonta ja best practices-oppaat. Sopivien kukkivien ja mesikasvien siemenseokset, niiden kehittäminen ja hyväksyntä tukien piiriin.
- Pölyttäjät (tai tarhamehiläinen) CAP-indikaattoriksi (monimuotoisuustoimenpideindikaattori) (Tarhamehiläinen sinänsä huono indikaattori, koska tarhattu ja kilpailee luonnonlajiston kanssa.)

• 9. Millainen on luonnonhoitoviljelijän toimenkuva?

- Ruuantuottaja on maisemanhoitaja.
- Luonnonhoitoviljelijä: luonto-/maisemayrittäjä, jonka oma tila on lumopainotteinen. Voi tarjota palveluja myös muille tiloille. Neuvonnan mallikohdeverkosto.
- Tulevaisuudessa viljelijät ovat joko ruuantuottajia tai maisemanhoitajia.
- Ympäristötila, luonnonhoitotila tuottaa ekosysteemipalveluita ja luonnon monimuotoisuutta. Kokonaisvaltainen luonnonhoitotila: ympäristösopimukset ja pölyttäjätöimenpiteet % tilan maatalousmaasta, lisätuki 200e? kokotilan hehtaaritukea -> matkailu, opetus, hoiva -> ryhmävierailut, verkostoituminen. Sitoutuu verkostotyöhön tuen ehtona. Kokonaissuunnitelma tilan luonnonhoidosta -> tulonmenetyksiä -> toimeentulo oheistoiminnasta. Monialainen tila. Mahdollistaa tilan elinkelpoisuuden. Tulonmenetyksiä siitä, ettei tuoteta satoa niinkään vaan ekosysteemipalveluja ja toimitaan maanviljelijöiden mannekiinitiloina. Ei ehdi aina optimiaikaan pellolle, jos esim. kierrätetään koululaisryhmiä.
- Erilliset haarat CAP:ssa. Ruuantuottajat tuki suurien satojen tuotantoedellytysten parantamiseen: maksetaan pellon tuotantokyvyn säilyttämisestä. Ympäristönhoitajat, mahdollisimman kevyellä byrokratialla. Kummassakin ehdollisuus taustalla eli pientareet, enimmäislannoitustasot, torjunta-ainelainsäädäntö ym.

10 Kohdentamiseen tarvittava tieto. Mitä tietoa tarvitaan, mistä aineisto?

- Kohteena ihmiset (eri tuotantosuunnat) tai alueet (esim. rannikko tai Lappi), Segmentointi tutkimustiedon avulla. Lisätuki tai muu kannuste viljelijöille tai muille tuensaajille, jos 5-vuotinen sitoumus ja 2-3 vuoden päästä on valvonnassa todettu, että monimuotoisuus edistetään erinomaisesti tilan tasolla. Vuosittain nouseva tuki. Malli- tai koulutustila.